



Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. XI. Qui habent privilegium audiendi Missam tempore interdicti,
tenentur eam audire.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

legium audiendi Missam tempore interdicti, teneatur audire? Pro resolutione statuitur

CONCLUSIO XI.

Qui habent privilegium audiendi Missam tempore interdicti, teneantur eam audire.

minico dimittatur liber, tenetur audire Sacrum, si absque alio incommodo potest?

Concedit Coniack supra; quia, inquit, respectu hujus præceptum audiendi Sacrum pergit ligare, & solum ab ejus impletione per impotentiam excusatur, quare hæc sublatâ nihil eum ab auditione excusat. Secus est de tempore interdicti, in quo per contrariam Ecclesiæ prohibitionem respectu illius communitatis præceptum audiendi Sacrum omnino suspenditur, ita ut eam, ejusque partes desinat pro eo tempore obligare.

Dispensat
à Coniack
assignata,

Sed contra; quæ impotentia corporalis, eadem est ratio impotentia spiritualis: ergo sicuti sublatâ impotentia corporali, v. g. vinculis materialibus; nihil restat, quod excuset ab auditione Missæ; ita quoque sublatâ impotentia spirituali, excommunicatione v. g. vel interdicto, sive respectu totius communitatis, sive respectu partis communitatis, nihil restat, quod possit excusare ab auditione Missæ.

181.
rejecit ab
Auctore.

Ponamus casum, quod Magistratus civilis propter aliquod crimen commissum publico edicto omnibus civibus mandet, ne domum egrediantur; nonne si quis particularis obtineat privilegium egrediendi, ideo, quia alii adhuc manent quasi incarcerati, & propter impotentiam excusantur ab auditione Missæ, & ipse etiam, qui egredi potest, erit excusatus?

Sanè licet hujusmodi non teneatur egredi vi privilegii sui, quia nemo tenetur uti privilegio suo; equidem quia potest uti, vi præcepti audiendi Missam, quod potest jam commodè implere, tenetur egredi & audire, nec potest se conformare communitati, cujus est pars; quoniam respectu ipsius sublatum est impedimentum; ratione cujus communitas excusatur. Quid si enim tota communitas esset infirma, & tu solus benevalens, adeoque potens audire Missam, numquid posses te conformare communitati, & nolle audire Sacrum?

Consimiliter ergo res se habet in hoc impedimento spirituali: interdicitur communitas, prohibetur interesse divinis Officiis, unus solus eximitur per privilegium, vel antecedens, vel superveniens; dico, talem non posse se conformare cæteris, quia non habet impedimentum spirituale, quod cæteri habent.

182.
Eadem est
ratio impo-
tentie cor-
poralis &
spiritualis,

Et quamvis fortè propria voluntate illud privilegium acceptaverit, equidem suppositâ acceptance, impedimentum est sublatum; adeoque obligatur ad auditionem Missæ eodem modo ac si numquam aliquod impedimentum fuisset; non vi privilegii, ut jam dixi, sed vi præcepti audiendi Missam, quod nullum invenit obstaculum, ac proinde obligat, sicuti prius obligabat. Ex quo patet

Qqqq respon-

178. **I**ta Suarez disp. 88, sect. 6. §. Solet etiam, cum multis aliis, quos citat, & sequitur Lugo disp. 22. nu. 13. vocans illam sententiam veniorem; quamvis non desint, qui probabiliter doceant oppositam; quos vide apud Dianam 1. part. tract. 11. resol. 2. eod quod nemo teneatur uti privilegio sibi concessio; sic enim non esset gratia, sed onus; nec talibus præcipitur, sed permittitur interesse divinis; quare possunt generali Ecclesiæ prohibitioni, & communitati, cujus sunt pars, se accommodare.

Loquuntur autem de Laicis, quibus per speciale privilegium, v. g. per Bullam Cruciatæ, conceditur illa auditio: nam in Clericis, quibus conceditur tempore interdicti localis generalis, quotidie in Ecclesiis & Monasteriis celebrare Missas, & alia divina Officia, cap. Alma mater. 24. de sententia Excommunicationis in 6. ibi: *Adiuvimus præterea, quod singulis diebus in Ecclesiis & Monasteriis Missæ celebrentur, & alia dicantur divina Officia, sicut prius, submissâ tamen voce, ianuis clausis, excommunicatis, ac interdictis exclusis, & campanis etiam non pulsatis.* In his, inquam, Clericis omnes agnoscunt obligationem.

Ut etiam in laicis pro Festivitatibus Natalis Domini, Paschæ, ac Pentecostes, & Assumptione Virginis gloriose, in quibus eodem jure possunt divinis Officiis interesse, ibi: *In Festivitatibus verò Natalis Domini, Paschæ ac Pentecostes, & Assumptione Virginis gloriose, campana pulsentur & ianuis apertis altâ voce divina Officia solemniter celebrentur, excommunicatis profus exclusis; sed interdictis admittis.*

Et ratio est; quia cum interdictum, quod arceat ab Officio divino, sit respectu eorum quasi sublatum, præceptum, quo ad divina celebranda, vel audienda obligantur, in eos omnem vim suam obtinet. Ita Regius disp. 17. de Sacramentis nu. 28.

Optima propositio! Sed quæ contra ipsum probat Conclusionem. Quid enim refert sive jure communi sublatum sit interdictum, sive speciali dispensatione, aut privilegio? Nonne præceptum Ecclesiæ obligat, quoties sine notabili incommodo potest adimpleri? Nonne incarceratus, si die Do-

180.
Ratio quæ
est pro om-
nibus.

responsio ad rationes superius pro opposita sententia adductas.

183. *Objectio.* Si autem dixeris cum Adversariis: qui habet privilegium faciendi celebrare in Oratorio privato suæ domus, non obligatur ad utendum eo privilegio, quando cogitur domo non exire, licet reverà posset tunc audire Missam.

Responsio prima. Respondeo, fortè teneri, si absque detrimento notabili potest. Sic enim qui die Festo iter habentes, pervenirent ad Eremitorium, quod Episcopus approbavit, ut in eo possit celebrari, tenerentur ibi audire Missam, si commodè possent, cum auditio obliget in quocumque loco.

184. *Secunda responsio.* Respondeo secundo cum Suariorum supra §. *Secundum caput*, Negando Consequentiam; nemo enim tenetur quærere Sacerdotem, & dare stipendium, ut sibi Missam celebret; & solùm tenetur ex præcepto audire Missam; & ideo nemo cogitur sumere Bullam Cruciatæ, ut tempore interdicti possit Missam audire.

Suar. Immo ego puto (inquit Diana p. 4. tr. 4. resol. 80.) sic impedimentum non teneri audire Missam in dicto Oratorio, quamvis gratis inveniat celebrantem; quia dicere Missam in privatis domibus & Oratoriis approbatis de se est odiosum, & privilegium derogatorium juris communis, & est dispar ratio inter hunc casum, & casum tempore interdicti; nam in casu interdicti, sublato impedimento nulla fit dispensatio in jure communi; nam Missa & dicitur, & celebratur, ut debet, & solet: at in hoc casu sublato impedimento non celebratur Missa, ut ordinariè, & regulariter celebratur, quia extra Ecclesiam dicitur. Hæc ille cum alijs, quos citat.

Suar. Addit Suarez: per hoc privilegium formaliter ac per se non tollitur impedimentum audiendi Missam; non enim tolluntur vincula, nec coactio manendi domi &c. Unde necessarius est usus quasi effectivus ipsius privilegii, ut possit aliquis Missam audire; ad illum autem usum nemo obligatur.

185. *Incarcerati obligantur audire Missam si commodè possint.* Equidem magis placet prima responsio, utpote magis conformis praxi Ecclesiæ, dum permittit celebrari in carcere, quò incarcerati possint audire Missam; nec arbitrator Suarium, aut Dianam, vel quempiam alium Auctorem, qui pro illa sententia citatur, fore ausum asserere, hujusmodi incarceratos non obligari ad audiendam illam Missam, si commodè possint.

186. *Objectio.* Objiciunt præterea Adversarii; qui habet privilegium, ut possit servare jejunium comedendo carnes, & in reliquo servando requisita ad jejunium, non obligatur ad jejunandum cum carnibus, tametsi commodè possit, quando habet causam legitimam ad illas comedendas; ergo similiter qui habet privilegium audiendi Missam

tempore interdicti, non obligatur ad illam audiendam, tametsi commodè possit.

187. *Responsio.* Respondeo primò Negando Antecedens, etiam secluso omni privilegio; fieri enim potest, ut causa sit legitima ad comedendas carnes, puta propter aliquem horrorem naturalem à piscibus; minimè autem ad sumendam duplicem refectionem, quo casu secundùm veriore sententiam (estando in puncto juris, ut loquitur Villalobos Sum. part. 1. tract. 23. difficul. 8. num. 9.) obligatur ad jejunandum cum carnibus, id est, ad sumendam unicam refectionem carni; præceptum enim jejunii non est indivisibile, ut patet quando quis jejunat cum sola abstinentia à carnibus, quia videlicet defatigationi ipsius, aut infirmitati sufficienter subvenitur duplici refectione piscium; & ita habet praxis totius Ecclesiæ.

Responsio. Sin verò supponas talem causam legitimam ad comedendas carnes, quæ simul sufficit ad duplicem sumendam refectionem, impertinens est privilegium; nam si causa illa derogat ipsi præcepto quoad omnes suas partes, multò magis privilegio. Nam privilegium datum est ad sublevandum onus præcepti, non autem ad imponendum onus præcepti, à quo aliunde liber sum. Sic ergo intelligendo objectionem, Respondeo Negando Consequentiam; quoniam habens privilegium audiendi Missam tempore interdicti, nullam habet causam excusantem ab auditione Missæ, & ideo obligatur, non ex privilegio, ut jam secundo dixi; sed ex lege sive præcepto.

188. *Responsio.* Quamvis autem hæc solutio abunde sufficiat; juvat equidem advertere ex Lugone supra num. 16. dupliciter posse per virtutem privilegii reddi aliquem capacem observationis præcepti, quod sine illo privilegio prius observare non poterat. Primò, si concessio privilegii mutet objectum præcepti, & faciat, quòd præcepto satisfiat per aliud opus, quod non erat in præcepto. Secundò, si non mutet objectum præcepti, sed privilegium auferat impedimenta ad faciendum idem illud opus, quòd prius præcipiebatur.

189. *Responsio.* Priori modo, inquit Eminentissimus, concurret privilegium in casu posito de jejunio: facit enim, quòd per aliud opus, quòd non præcipiebatur, satisfiat præcepto jejunii. Nam præceptum obligabat ad unicam comestionem absque carnibus; privilegium facit, quòd per aliud minus, scilicet per unicam comestionem carniis satisfiat illi præcepto. Tunc autem privilegium non includit obligationem; quia præceptum de se non obligabat, nec præcipiebat tale genus abstinentiæ; ut ex communi sententia suppono: ergo si imponeretur illa nova obligatio, imponeretur utique per privilegium, non per-

per præceptum antecedens, & in hoc casu verum est, quod privilegium non debet redundare in obligationem & odium privilegiati.

Hac de causa si aliquis habeat privilegium anticipandi divinum Officium, ita ut hodie recitare posset totum divinum Officium crastinum, & ita satisfacere præcepto, non tamen teneretur ad utendum illo privilegio, & anticipandum, etiamsi sciret se crastinâ die habiturum impedimentum vel morbi, vel alterius generis, quod à recitatione excusaret. Item qui haberet privilegium in infirmitate commutandi Officium divinum in Coronam B. Virginis, non teneretur uti illo privilegio, etiamsi posset Coronam absque incommodo recitare. Ratio est eadem, quia præceptum secundum se non obligat ad recitandum die præcedenti, sed ad recitandum intrâ illam diem, neque obligat ad recitandam Coronam, sed Officium: ergo si privilegium afferret obligationem recitandi die præcedenti, vel recitandi Coronam, afferret obligationem ad objectum novum, ad quod præceptum de se non obligat.

190.
Exemplum
posterioris.

Posteriori autem modo se habet privilegium, quando non variat objectum præcepti, ut in casu nostro. Nam præceptum erat audiendi Missam die Festo: privilegium autem non obligat ad aliud, sed aufert id, quod impediât audire Missam die Festo, & eâ occasione facit indirecte, quod præceptum, ablato impedimento, obliget absque excusatione. Tale etiam est illud privilegium celebrandi in Oratorio privato: tale est privilegium obtinendi absolutionem à reservatis per Bullam Cruciatâ, quod qui habet obligatur tempore debito ad utendum illo privilegio, & confitendum illa peccata reservata ante Communionem; quia præceptum solum est confitendi sua peccata proprio Sacerdoti, potenti absolvere; absque privilegio excusaretur homo à confessione reservatorum, ob defectum Sacerdotis, potentis absolvere: posito autem privilegio, non excusatur; quia potest poni totum, quod præcipitur, & sic in aliis similibus, in quibus per privilegium non obligamur ad aliquid aliud, sed aufertur impedimentum ad illud idem, quod præcepto præscribitur. Hactenus Cardinalis.

191.
Quibus
concessus
est in die
jejunii
comestio
carnium,
non
semper
concessa
est
secunda
refectio.

Ubi videtur supponere præceptum jejunii de se non obligare, nec præcipere abstinentiam à secunda refectioe, quando, sive ex privilegio, sive ex alia legitima causa, conceditur comestio carniû, quod ex dictis patet esse falsum secundum veriorum sententiam, quam docet inter ceteros Lessius de Virtut. Card. lib. 4. c. 2. n. 45. in fine dicens: Quibus concessus usus carniû, his etiam censetur permessa secunda refectio, ut docet Toletus lib. 6. cap. 3. quod tamen ex sententia Cajetani & Navarri limitaverim habere locum, si ratione debilitatis naturæ, vel corroboracionis id concessum sit; non autem si quis à piscibus

abhorret, vel putantur nocere temperamento: tunc enim causa non subest, cur gemina refectio concedatur.

Quando ergo per Bullam Cruciatâ conceditur servare jejunium comedendo carnes, tollitur partiale objectum jejunii, scilicet abstinentia à carnibus; & remanet obligatio abstinendi à secunda refectioe, adeoque privilegium istud non facit, quod præcepto satisfiat per aliud opus, quod non erat in præcepto; sed facit, quod præceptum, quod antea erat virtualiter duplex, tantum sit unicum & simplex respectu privilegiati. Casus ergo planè dissimilis nostro casu; immo & illis, quos Cardinalis adducit in confirmationem.

Deinde apud Dianam 1. part. tract. 11. resol. 2. in fine sic lego: Qui audiunt Sacrum tempore interdicti virtute Bulle Cruciatæ tenentur aliquas preces Deo pro unione Principum Christianorum contra Infideles, eorumque contra eosdem victoriâ emitte, quod præceptum ad mortale non obligat, sed tantum ad veniale. Quod si verum est, liquet privilegium istud non solum auferre id, quod impediât audire Missam, verum etiam ad aliquid aliud obligare, adeoque secundum Lugonem non esse obligationem tali casu audiendi Sacrum.

Sed jam satis de impotentia spirituali, ad quam reducitur ignorantia invincibilis, & bona fides, quæ in omnibus præceptis, præsertim humanis excusant à peccato, ut suppono ex communi sententia, alibi solita explicari. Et sanè ratione bonæ fidei multi rudes, etsi reverà non excusati ab obligatione, non peccant mortaliter; qui tamen sunt instruendi & monendi, ne tam facile se absentent.

Cæterum quæ impotentia spiritualis, eadem aut par ratio est impotentia corporalis, quæ utique ponitur pro secundo principio generali, & explicatur sequenti Conclusionem, quæ talis est:

CONCLUSIO XII.

Excusat ab auditione Missæ in die Festo impotentia corporalis, non tantum physica, sed etiam moralis, quando sine jactura alicujus boni, saltem mediocris æstimationis, aut sine magna difficultate & labore Missa audiri non potest.

Hæc Conclusio non indiget nisi explanatione. Et verò quantum ad impotentiam physicam, saltem de illa verificari debet Regula juris 6.

192.
Ad impotentiam
spiritualem
reducitur
ignorantia
invincibilis
& bona fides.

193.
Excusat ab
auditione
Missæ im-